

1a) Hyvinvointialueen olisi esityksen mukaan yhdessä alueensa kuntien kanssa muodostettava alueellinen opiskeluhuollon yhteistyöryhmä. Onko ehdotus mielestänne tarkoituksenmukainen kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyön varmistamiseksi?

KYLLÄ.

Muita huomioita:

Oppilashuollon henkilöstö toimii kouluilla, jossa yhteistyö kunnan sivistystoimen alaisuudessa toimivien opettajien ja koulun muun henkilökunnan kanssa on olennainen osa koulupsykologin ja -kuraattorin työtä. Kuraattorit ja psykologit osallistuvat myös kolmiportaisen tuen suunnitteluun sekä erityisesti yhteisölliseen oppilashuoltoon, jota myös oppilas- ja opiskelijahuoltolaki painottaa. Hyvinvointialue tulee olemaan laaja ja alueen eri kunnissa on omat erityishaasteensa. Tämän vuoksi on tärkeää kunnan sivistystoimen ja hyvinvointialueen kuntakohtaisen yhteistyön säilyminen. Lisäksi yhteistyötä on hyvä lisätä yli kuntarajojen. On hyvä, että ohjeistuksia ja suunnitelmia tehdään myös laajemmin yhdessä.

1b) Millä taholla tulisi käsityksenne mukaan olla vastuu alueellisen opiskeluhuollon yhteistyöryhmän muodostamisesta?

HYVINVOINTIALUEELLA.

Huomioitane

Oppilashuollon työvoima ja resurssi ovat hyvinvointialueella, joten sen tulisi koordinoida alueen opiskeluhuollon yhteistyöryhmän toimintaa. Opetustoimi on vahvana yhteistyökumppanina mukana, mutta hyvinvointialueen tulee olla aloitteellinen yhteistyön muodostamisessa.

2) Kunnan tai useamman kunnan yhdessä tulisi laatia opiskeluhuollon toteuttamiseksi *kunnan opiskeluhuoltosuunnitelma*, joka liitettäisiin lastensuojelulain (417/2007) 12 §:n mukaiseen kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan. Onko esitys mielestänne tarkoituksenmukainen?

KYLLÄ.

Huomioitane

Jokaisen kunnan tulisi tehdä oma opiskeluhuoltosuunnitelmansa, joka pohjautuu koko hyvinvointialueen yhteiseen suunnitelmaan. Vaarana on, että alueelliset eroavaisuudet kasvavat liian suuriksi. Yhteisellä hyvinvointialueen suunnitelmalla oppilashuollon kehittämistarpeet ja painopistealueet voidaan määritellä.

3) Hyvinvointialueella tulisi olla *alueellinen opiskeluhuoltosuunnitelma*. Se valmisteltaisiin alueellisessa opiskeluhuollon yhteistyöryhmässä ja hyväksyttäisiin hyvinvointialueen aluevaltuustossa. Alueellinen opiskeluhuoltosuunnitelma liitettäisiin lastensuojelulain 12 §:ssä tarkoitettuun alueelliseen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan. Huomioitane esityksestä?

Tiedonkulku ruohonjuuritasolta tähän alueelliseen yhteistyöryhmään on varmistettava siten, että mukana olisi asiantuntija-edustaja, jolla on alan koulutus ja tekee oppilashuollollista työtä

konkreettisesti. Näin laaja alueellinen suunnitelma voi helposti jäädä abstraktiksi sanahelinäksi, koska alueelliset eroavaisuudet ovat niin suuria. Suunnitelman vaikuttavuutta tulee arvioida säännöllisesti. Opiskeluhuoltosuunnitelmaa pitäisi peilata suhteessa koko alueen lasten, nuorten ja perheiden palvelurakenteeseen kokonaisuutena, eli tehdä laajempaa suunnitelmaa palveluketjuista. Opiskeluhuollon painopiste tulisi olla ennaltaehkäisevässä työssä hoidollisen sijaan ja painottua yhteisölliseen ennalta estävään työhön, mihin sen lain mukaan pitäisi painottuakin.

Perusopetuksessa puhutaan oppilashuollosta ja toisella asteella opiskelu tai opiskelijahuoltosuunnitelmista. Tätä kohtaa olisi hyvä esityksessä tarkentaa.

4) Mikäli esitys ei mielestänne riittävästi huomioi erilaisia opetuksen ja koulutuksen järjestäjiä, kuten esimerkiksi ne, jotka toimivat useamman kunnan alueella tai yksityiset koulutuksen järjestäjät, millä tavoin muuttaisitte esitystä?

Perusopetus ei yleensä toimi yli kuntarajojen, ainoastaan toinen aste toimii. Poikkeuksena ovat lastensuojelulaitokset, jotka tarjoavat joko itse tai yhteistyössä kunnan perusopetuksen kanssa opetusta sijoitetuille lapsille ja nuorille. Siinä mielessä yhteinen tietokanta puoltaa asiaa.

5) Hyvinvointialue järjestää opiskeluhoitopalvelut 1.1.2023 alkaen. Näettekö, että opetuksen tai koulutuksen järjestäjällä on yhdessä hyvinvointialueen kanssa edellytykset huolehtia oppilas- ja opiskelijahuoltolain 9 §:n mukaisesti siitä, että opiskeluhoitosta muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus?

KYLLÄ.

■ Huomioitanne

Hyvinvointialueen tulee ottaa johtajuus oppilas- ja opiskeluhoitopalveluiden tarjonnasta. Hyvinvointialueen tulee ottaa aktiivinen rooli, sivustaseuraajan rooli ei edistä opiskeluhoitopalveluiden kokonaisuuden toteutumista. Pelkona on, että hyvinvointialue jää kovin etäiseksi koulun arjesta ja oppilashuollon työntekijät etääntyvät tahtomattaankin opetuksen järjestäjän ja koulun välisestä yhteistyöstä.

Kouluterveydenhuollon rooli on kovin etäinen ja "itsensä ulkopuolistava". Toivomme, että uudistuksessa emme menetä koulupsykologeja ja -kuraattoreita ruohonjuuritason työntekijöinä. Tällöin uudistuksesta tulee eniten kärsimään oppilaat.

6) Esityksessä täsmennetään opiskeluhoitopalvelun kirjaamiseen, rekisteröintiin ja tietojen salassapitoon liittyviä oppilas- ja opiskelijahuoltolain säännöksiä. Huomioitanne esityksestä?

Esityksessä painotettiin yksityisyyden suojaa ja tähän pyrittiin yhteisillä rekisteröinti/ kirjaamisohjelmilla. Useilla kunnilla on jo käytössä rekisteröinti/ kirjaamisohjelmat. Oppilas- ja opiskeluhoitolaki määrittää jo itsessään hyvin vahvasti kirjaamiseen, salassapitoon ja yksityisyydensuojaan liittyviä asioita. Ohjelmien yhtenäistäminen sitä vastoin olisi varmasti järkevää. Kirjaamiskoulutus mahdollisen uuden ohjelman myötä on tarpeen oppilashuollon työntekijöille.

7) Miten arvioisitte esitysluonnosta tietosuojasääntelyn näkökulmasta?

Oppilas ja opiskelijahuoltolaissa määritellään jo nyt hyvin tarkasti kuka saa tehdä ja mitä saa tehdä. Laki on myös ohjannut hyvin vahvasti tietosuojan / yksityisyydensuojan liittyviä asioita. Kuten oppilashuoltokertomukset, opetuksen järjestämisen kannalta vain välttämättömät tiedot jaetaan. Oppilaan ja huoltajan luvalla jaetaan ei opetuksen kannalta välttämättömiä tietoja ja ne kirjataan jo nyt. Ohjelmissa ja ohjeistuksissa on eroja ja niitä olisi hyvä yhtenäistää.

8) Oppieluhoillon siirtyessä hyvinvointialueelle tulee myös oppieluhoillon psykologien ja kuraattorien kirjaamat asiakastiedot tallentaa valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin eli Kanta-palveluihin. Kanta-palveluihin liittymisen määrääjoista säädetään laissa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä. Psykologien tietojen tallentaminen tulisi aloittaa heti hyvinvointialueiden aloittaessa. Sosiaalihuollon ja kuraattorien liittymisvelvoitteen määräaika on 1.9.2024. Arvioitko tarvittavien muutosten olevan mahdollisia näiden määräaikojen puitteissa?

El.

Näin nopea siirtyminen edellyttää riittävässä määrin täsmäkoulutusta ja mahdollisuutta konsultoida näissä asioissa jotakin ns. "tukihenkilöä" ainakin jonkin määrämittaisen ajan. Yhtenäiset linjaukset kirjaamiskäytänteisiin tulisi varmistaa.

9) Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 16 §:n mukaan oppilaitoksen työntekijän tulee olla yhteydessä oppieluhoillon psykologiin tai kuraattoriin, jos oppilaitoksen tai oppieluhoillon työntekijä arvioi opiskelijan tarvitsevan oppieluhoillon psykologi- tai kuraattoripalveluja. Esityksessä ehdotetaan, että yhteydenotto oppieluhoiltopalveluihin koskisi psykologin ja kuraattorin palveluiden lisäksi myös koulu- ja oppieluterveydenhuollon lääkärin ja terveydenhoitajan palveluja. Yhteydenotto tapahtuisi jatkossa yhteisymmärryksessä oppilaan tai opiskelijan kanssa. Huomioitanne esityksestä?

Oppilaitoksen työntekijä ottaa tarpeen mukaan yhteyttä koululääkəriin ja/tai -terveydenhoitajaan. Kaikki tapaukset eivät kaipa terveydenhuollon palveluita heti ensimmäisen yhteydenoton ilmetessä. Kouluterveydenhoitajat ovat jo nyt ylityöllistettyjä terveystarkastusten ja muiden työmääräysten takia. Oletuksena, että kysymys pitää sisällään ajatuksen siitä, että lääkerille ohjaaminen menisi jatkossakin terveydenhoitaja kautta? Psykkisen puolen arvioinnissa psykologi on mielenterveyden ammattilaisena parempi linkki kuin terveydenhoitaja. Fyysistä terveyttä koskevat huolenaiheet voisi varmasti jatkossa ohjata suoraan terveydenhoitajalle oppilaan/opiskelijan suostumuksella.

10) Hyvinvointialue järjestää 1.1.2023 alkaen oppieluhoillon psykologi- ja kuraattoripalvelut, kouluterveydenhuollon sekä lukioiden ja ammatillisen koulutuksen oppieluterveydenhuollon. Voimassa olevan oppilas- ja opiskelijahuoltolain 24 §:n mukaan Terveyden ja hyvinvoinnin laitos ohjaa ja kehittää yhteistyössä Opetushallituksen kanssa edellä mainittuja palveluja. Esityksen mukaan Opetushallitus ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitos ohjaisivat ja kehittäisivät yhdessä yhteisöllistä oppieluhoiltoa ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksella olisi päävastuu edellä mainittujen hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevien palvelujen ohjauksesta ja kehittämisestä. Pidätekö esityksen mukaista ohjaus- ja kehittämisvastuun muutosta tarkoituksenmukaisena vai tulisiko Opetushallituksen ohjaus- ja kehittämisrooli säilyttää nykyisellään?

Opetushallituksen tulisi yhdessä terveyden- ja hyvinvoinninlaitoksen kanssa ohjata ja kehittää oppilashuollon toimintaa. Pelkona on, että koulupsykologit ja –kuraattorit jäävät yhtä etäiseksi toimijoiksi koululla kuin kouluterveydenhoitajat. Koulun oppilashuollon työntekijöiden ei myöskään tule saada lisätyötehtäviä terveydenhuollon puolelta. Hyvinvointialueen esimiesten tulee myös perehtyä kouluarkeen ja olla aktiivisia yhteistyön luomisessa suhteessa opetuksen järjestäjään. Lakiluonnoksessa tämä yhteistyövelvoite olisi hyvä tulla esille, muuten vastuuta oppilashuollon kokonaisuudesta ei ota kukaan.

11) Mahdolliset muut huomionne esitysluonnoksesta?

Miten yksityiset oppilaitokset huomioidaan oppilashuollon palveluiden järjestämisen yhteydessä?
Kommunikoiko maakunta suoraan yksityisten opetuksen järjestäjien kanssa palveluiden järjestämiseksi?